

Dilinden Anlayanlar İçin Her Ağaç Günlük Tutar

Kolaylıkla bulunabilen, birkaç kez kullanılabilen, esnek, kolay şekil alan, ısı yalıtkanı, sert, ucuz, çeşitli önlemlerle sualtı yapılarında bile kullanılabilir kadar suya dayanıklı, hafif, sıcak görümlü, estetik... Ahşap.

DÜNYA üzerinde bu çok yönlü ve kaliteli malzeme ile karşılaşır da, onu işlemeyen toplum yoktur. Her ne kadar zaman içerisinde ve toplumlar arasında biçimsel olarak farklılık gösterebilir de, ağacın yapısında bir değişiklik olmadığından, ahşabı işleme yöntemleri ve aletleri her dönemde birbirleriyle benzerlik göstermiştir.

Tarih öncesi dönemlerde yakacak, sığınak ve yapı malzemesi olarak kullanılan ahşap, zaman içerisinde hem işlevsel hem de sanatsal uygulamalarla, yaklaşık 10 000 yıllık bir gelişim süreci izlemiştir. Zamanla ağaç cinsleri sertlik, dayanıklılık, esneklik gibi ayrıntı özelliklerine göre sınıflandırılıp, seçilmeye başlanmıştır. Kiraz, maun ve ceviz ağaçlarının mobilya, meşe ağacının parke, amerikancevizi ağacının sap ve tutamak yapımı için tercih ediliyor olması, denenecek biriktirilen bu malzeme bilgisinin sonuçlandır.

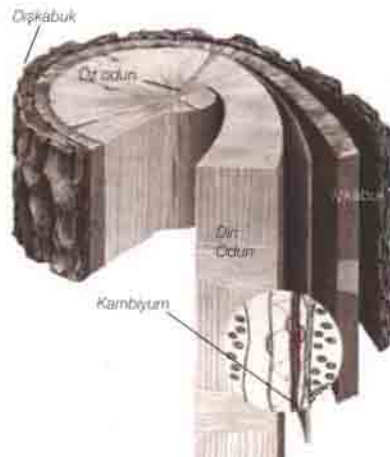
Ahşabın organik yapısının getirdiği sakıncalar da vardır. Niteliklerinin homojen olmaması, kullanımındaki güvenlik derecesini azaltır. Higroskopik yapısı nedeniyle bulundu-

ğu ortamın nemi ile sürekli alışveriş halinde olan ahşapta, nem çok düşük veya çok yüksek olduğunda çatlama, şişme, kamburlaşma ve kavlama gibi fiziksel bozulmalar oluşur. Rüzgârların ağaca taşıdıkları bakteri ve mantar sporları uygun nem, sıcaklık ve yeterince oksijen bulduklarında aktif duruma geçerler. Bunlar ağacın yapısındaki nişasta ve diğer hücre içi maddelerle beslenirken, ağacı da çürütmeye başlarlar. Bakteri ve mantarlarla aynı damak zevkini paylaşan böcek türleri de ağacın düşmanları arasında yer alırlar. Ayrıca ahşabın kolay yanabilir olması, kullanımını sınırlayan önemli faktörlerden biridir. Bunların yanısıra, ahşabın, ağacın büyüme koşullarından oluşan budak düşmesi, don yüzünden kabuktan öze doğru oluşan yarık ve

çatlaklarla dönerek büyüme sonucu bozulan lif düzeni gibi özürleri olabilir.

Ancak, ahşabın sakıncaları, tomruğun seçimi ve biçilmesiyle elde edilen kerestenin kurutulmasıyla önlenir. Kerestelik ağaç, özsuyunun en az olduğu sonbahar ve kış aylarında kesilir. Böylelikle, bu ağaçlardan elde edilecek ahşabın çürümeye ve kuruma sırasında ortaya çıkabilecek çatlama ve yanılmaya karşı dayanıklılığı artırılmış olur. Ancak, yapılarındaki nişastanın, sıcak aylarda yağa dönüştüğü ağaçlar için uygun kesim mevsimi yazdır.

Ahşabın güvenle kullanılabilmesi, deforme olmaması ve milimetrik olarak işlenebilmesi için kurutulması gereklidir. Bina temellerinde kullanılacak tomruklar ise, kurutulmadan, kazıklar haline getirilerek su altında saklanır. Kurutma işlemi, doğal ya da teknik yöntemlerle yapılabilir. Doğal kurutma yöntemi için, tomruklar soyularak, homojen ön kuruma sağlanır. Böylece ağacın nemi yaklaşık %50'den %30'a düşürülür. Keresteler üstü kapalı bir yerde, rüzgar yönüne doğru ızgara biçiminde istiflendiğinde nem oranı birkaç yılda %15-20'ye düşürülebilir. Bu keresteler

özellikle doğrama işleri için uygundur; mobilyacılık gibi daha çok özen isteyen işler için, daha düşük nem oranı gerekir. Doğal kurutma yöntemindeki sürenin uzunluğu, teknik kurutma yönteminin doğuşuna ortam hazırlamıştır. Bunun için tomruk ya da kerestelere, kurutma tünel ya da odalarında ağacın cinsine göre bir kurutma programı uygulanır. Ağacın çürümemesi ve parazitlere karşı daha dayanıklı hale getirilmesi için, kurutma işleminden sonra lizol, bakır vitriyol veya çinko sülfat gibi koruyucu solüsyonlara batırmak, bunları enjekte etmek ya da otoklavlarda yüksek basınç ve sıcaklıkta emdirilmek gibi işlemlerden biri uygulanır. Boyamak veya cilalamak ahşabın dış etkenlerden korunmasına yardımcı olur. Tüm bu koruma çabalarına karşın, ahşabın ömrü yine de sınırlıdır. Ahşabın sakıncalarını giderici yöntemler geliştirilmiş, yangına dayanıklı, mekanik nitelikleri yüksek, deformasyonu önlenmiş ya da en aza indirilmiş, büyük boyutlu levhalar üretilmiştir. Bunlar, ince ahşap levhaların liflerinin birbirine dikey gelecek şekilde yapıştirilmesiyle oluşan kontraplak ve kontratabla levhalar, ağaç atıklarından yararlanma olanağı sağlayan lif levhalar, yonga levhalar, talaş levhalar

ve benzerleridir. Bütün bu levhaların lif yönleri, masif ahşaptaki gibi aynı yönde olmadığı için deformasyon azdır. Ayrıca levhaların büyük boyutlarda üretilebilmesi de yarar sağlayan bir durumdur.

Daha Yakından İnceleyelim

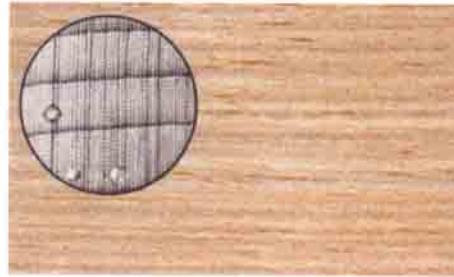
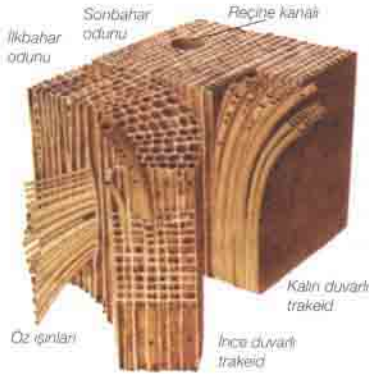
Ağaç, yanyana beraberce çoğalmış hücrelerden oluşmuş gözenekli bir dokudur. Kabaca incelendiğinde bu dokunun selüloz, lignin ve hemiselüloz moleküllerinin çeşitli şekillerde biraraya gelmesinden oluştuğu görülür. Ağaca eğilme yeteneği veren selüloz molekülleri, ipliksi yapılar olan mikrofibrilleri oluşturur. Mikrofibriller sertliği sağlayan ligninle ve ağaca çekme ve eğilme dayanımı veren hemiselülozla kaplanmıştır. Dokuda hücrelerin büyümesine yardımcı olan, düzensiz yerleşmiş mikrofibrillerden oluşan birincil bir hücre duvarı vardır. Gelişim devam ettikçe ikincil ve daha kalın bir hücre duvarı, birincinin iç kısmında oluşur. Bu duvar üç

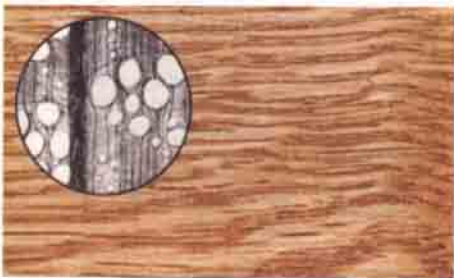
İki hücre arasındaki çok tabakalı hücre duvarının mikroskopik görüntüsü

katman içerir; iç ve dış katmanlar incedir, orta katman ise hücrenin uzun eksenine yönünde sıkıca sıralanmış mikrofibrillerden oluşmuştur. Genel olarak ahşabın fiziksel ve yapısal özelliklerinin kaynağı, işte bu ikincil hücre duvarının orta katmanıdır.

Hücre yapısının anatomisinin keşfini sağlayan elektron mikroskopu, ağacın ayrıntı ve form açısından çok düzenli iç dünyasına da girebilmeyi sağlamıştır. Ağacın büyümesi, yeni hücrelerin oluşmasına ya da eski hücrelerin genişlemesine bağlıdır. Gövde ve köklerin uç bölümlerinde-

parankima hücreleri üstlenmiştir. Bu hücrelerin yanyana gelmesiyle, iğne yapraklılarda çıplak gözle görülemeyen öz ışınları oluşur. Rahatça görülebilen reçine kanalları da birçok yumuşak odunun genel özelliğidir.

görülebilen, merkezden çevreye doğru uzanan çizgiler halinde öz ışınları bulunur. Bu ağaçlarda öz ışınları kesitin yönüne göre aynalar ve çizikler halinde görülür ve özgün desenler oluşturur.

Açık tohumlu ağaçların odunları, 'yumuşak odunlar' sınıfına girer. Yumuşak odunlardaki ince duvarlı trakeyid hücreleri suyun iletilmesini sağlar. Sonbahar odununda bulunan trakeyidler ilkbahar odunundakilerden daha kalın duvarlıdır ve sertliği sağlar. Ağacın yoğunluğu ilkbahar odununun sonbahar odununa oranına bağlıdır. Besin maddelerini depolama ve gerektiğinde iletim borularıyla ağacın diğer bölümlerine gönderme görevini

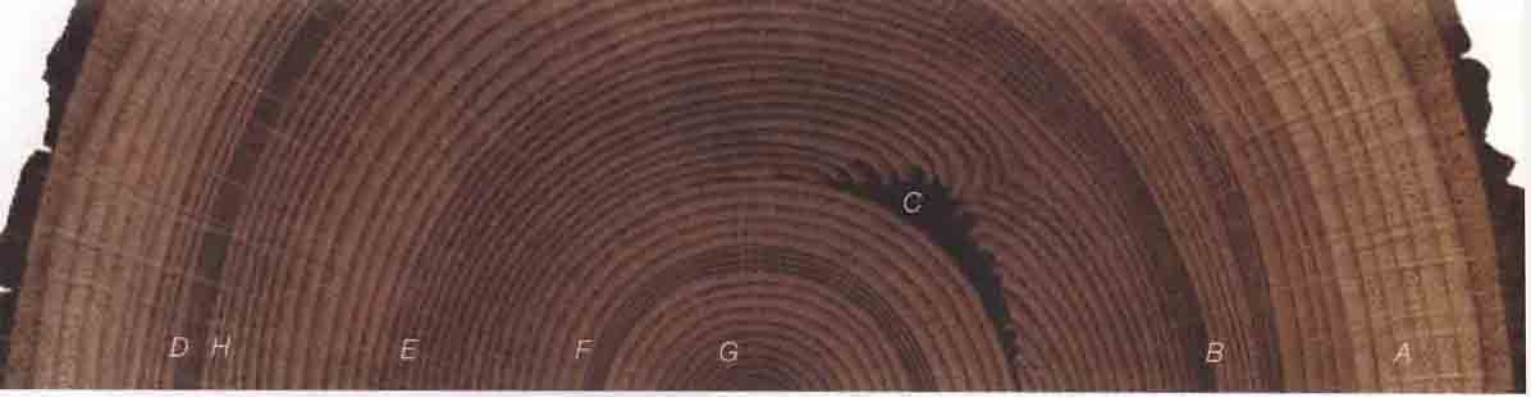

Sarıçam

Odunları 'sert odunlar' sınıfına giren iki çenekli ağaçlarda, trakeyidler yanısıra, yanlarındaki dokularla bağlantılı delikleri ve boşlukları bulunan trakeler suyu ileten asıl elemanlardır. Trakeyidler aksine trake'ler sadece iki çenekli ağaçlarda bulunur. Bu ağaçların odunu, sertliğini yapısındaki liflerden alır. Lif duvarlarının kalınlığı, ağacın diğer fiziksel özelliklerini olduğu gibi yoğunluğu da belirler. İki çenekli ağaçların bazılarında gözle

Saplımeşe

A- Geniş yıllık halkaların görüldüğü sağlıklı gelişme, B- 5 Yıllık dönemde, dar yıllık halkaların olduğu zayıf gelişme, C- Ağacın bir bölümündeki yangın zararı, D- Böcek veya mantarın neden olabileceği hastalıklı dönem, E- Orman yangınındaki yaranın kapanmasından sonraki normal gelişme, F- Birkaç yıl süren şiddetli kuraklık, G- Öz (Birçok olgun ağaçta görülebilmesi zordur.), H- Toprak kayması veya kuvvetli rüzgarlar gibi odunu zorlayan bir ortamdaki gelişme.

ki süngersi meristem doku hücrelerinin bölünüp çoğalması, dal ve gövdenin uzamasına neden olur. Gövde hem yukarıya hem de özden dışa doğru büyüme yapar. Gövde ve dalların çapının büyümesi ise, ikincil meristem doku diye bilinen kambiyum tabakasının gelişmesinden kaynaklanır. Kambiyum, iç kabuk ile odunlaşmış kısım arasında bulunur. Burada hücrenin bölünüp çoğalmasıyla odun hücreleri oluşur. Gövde içinde odunlaşma meydana geldikçe, yeni oluşan kambiyum tabakası kabuğa doğru itilir. Birçok ağaç türünde kütüğün ortasında daha koyu renkli bir bölüm ayırır. Gövdenin ölü, kuru, daha koyu renkli bu bölümü, ağacın en dayanıklı bölümüdür ve destek görevi üstlenmiştir. İç ağaç ya da özodun adı verilen bölüm, kuru olması nedeniyle kereste ciler tarafından tercih edilir. Öz odunun çevresini kuşatan, açık renkli, iletken boruları aktif olduğu için nemli olan bölüme ise dış ağaç ya da diri odun denir.

Ağaç Unutmaz

Dilinden anlayanlar için, her ağacın odununda kayıtlı bir yaşam öyküsü vardır.

Ağacın çevresinde kambiyum hücrelerinin çoğalmasıyla oluşan odun tabakaları, ilkbaharda bol su ve besin nedeniyle çabuk gelişmiş, hafif, gözenekli oluşumlardır. Yıllık gelişimin bu bölümüne ilkbahar halkası denir. Mevsimin ilerlemesiyle daha ağır, kalın çepertli hücrelerden oluşan, sonbahar halkası olarak adlandırılan daha koyu renkli bir gelişim gözlenir.

Nisan ve mayıs aylarında, ağaçlara su yürütmesiyle ilkbahar halkası oluşmaya başlar ve yağışlar bitinceye kadar devam eder. Kurak geçen senelerde yıllık halkalar dar oluşur. Yaşlı ağaçlar kesildiğinde, yıllık halkaların genişliğine bakarak hangi yılların kurak gittiği ve ağacın yaşı belirlenebilir.

Bilinen en yaşlı ağaç, Kaliforniya'nın dağlık bölgesinde rastlanan 4900 yaşındaki bir çam türüdür. İklimsel değişiklikler, şaşılacak bir doğrulukta ağaçların kütüğünde kayıtlıdır. İşte bu kayıtlar, Mısır piramitleri inşa edilmeden önce hayatta olan Kaliforniya çamının büyüme halkalarının, henüz çürümemiş ölü Kaliforniya çamı gövdeleriyle eşleştirilerek, 8200 yıl öncesine kadar kesintisiz ulaşabilen bir ağaç takvimi-

nin oluşmasına yardımcı olmuştur.

Nehir, bataklık ya da göl dipleri gibi oksijensiz ortamlarda günümüze kadar çürümeden korunmuş kütükler de ağaç takvimlerinin oluşturulmasında zengin kaynak niteliği taşırlar. Almanya ve İrlanda'daki nehir ve bataklıklardan çıkarılan meşe kütüklerini inceleyerek eşleştiren

Alman bilim adamları, günümüzden 7300 yıl öncesine ulaşan bir takvim oluşturmayı başarmışlardır. Ayrıca bu araştırmacıların elinde, bir kez eşleştirildiğinde, Kaliforniya çamı takvimini geride bırakarak, günümüzden 10 bin yıl öncesine ulaşabilecek halka örnekleri de vardır.

Ağaç halkalarından geçmişe ait iklimsel bilgilerin okunabilmesi, sıcaklık değişikliği ve yağışlarla ilgili döngüyü keşfetmemize de yardımcı olabilir. Kaliforniya çamının incelenmesi sonucu, ağaç gövdesinin üst bölümlerindeki halkalarında ısı değişikliğinin etkileri gözlemlendi. Çamın incelenmesi sonucu, Kaliforniya dağlarında M.Ö. 3500 ile M.Ö. 1300 yılları arasında hava sıcaklığında genel bir artış olduğu, M.Ö. 1300 ile M.Ö. 200 yılları arasında ise yazların soğuk geçtiği yolunda varsayımları sürdürüldü.

Büyüme halkaları ayrıca, tarih öncesi çağlardaki yanardağ patlamalarının tarihlenmesinde de yardımcı oluyor. Çünkü yanardağ patlamaları sonucu ortaya çıkan toz zerrecikleri, güneşten gelen radyasyonu emerek ya da yansıtarak hava durumunu etkiler. Bu da ağaçların büyüme halkalarındaki kayıtlarda yerini alır.

Ağaç ve volkan arasındaki ilişki bu kadarla kalmıyor. Volkanlar büyük felaketlerin yanı sıra, Güney Patagonya'da Cerro Cuadrado'daki

160 milyon yıl öncesinden günümüze ulaşan taşlaşmış arokarya ağacı kütükleri

taşlaşmış ormanda olduğu gibi, 160 milyon yıl öncesinden günümüze arokarya ağacı kütüklerini ve kozalaklarını getirebiliyor. Volkan lavlarının ağaç gövdesindeki kabuğu yakarak kömürleştirilmesi, iç tarafındaki odunun korunabilmesine neden oluyor. Ayrıca toz ve çamurun içinde yanmaktan korunan kütükler de taşlaşarak günümüze ulaşıyorlar.

Odununun yapısı 300 yıl yaşayabilen iğne yapraklı ağaçlarla benzerlik gösteren ve boyları 100 metreyi aşan bu ağaç kütüklerinin incelenmesi, ait oldukları dönemle ilgili bilgiler edinmemize yardımcı olurken, 160 milyon yıl öncesinden günümüze ulaşan bir ağaç takvimi oluşturmamız konusunda ise hiç de ümit vermiyor. Çünkü geçmişte bitki örnekleri çeşitli sürelerde buzul çağlarının etkisiyle kesintiye uğramıştır. Örneğin, Avrupa'daki ağaç kütüklerinin incelenmesinde, bir buzul çağına rastlamadan en fazla 11 bin yıl öncesine kadar gitmek mümkün.

Yıllık halkalar ağacın diğer büyüme koşulları konusunda da bilgiler verir. Verimli alanlardaki ağaçların, verimsiz yerlerdeki ağaçlara oranla geniş halkaları vardır. Parklarda geniş alanları olan ağaçlar, ormanda kök salacak toprak bulabilmek için yarış halinde olanlara oranla çok daha geniş yıllık gelişim hal-

Yaşayan bir ağaçtan örnek alarak, bunu bir ev kirşinden ve daha yaşlı herhangi bir kütükten alınmış örneklerle karşılaştırarak, üzerlerindeki büyüme halkaları gelişimleri eşleştirilip, en yaşlı ağaçtan günümüze kadar bir takvim oluşturmak mümkündür.

kalarına sahiptir. Geç donlar, kuraklık, böcek istilaları, yıllık büyüme halkalarında çeşitli bozukluklara, hatta iki halka oluşumuna neden olabilir. Güçlü rüzgârların bulunduğu bölgelerde veya yamaçlarda yetişmek gibi zor koşullarla karşı karşıya kalmış ağaçların kesiti ovaldir ve gelişim halkalarının genişlikleri kesitin her yerinde farklıdır. Değişik yaşam koşullarına uyum göstererek gelişebilmek ve ağacı dik tutabilmek için özel bir kimyasal bileşim ile fiziksel yapısı olan bu ağaçların kerestesine "reaksiyon odunu" adı verilir. Bu ağaçlar kesilip, fırınlandıktan sonra alışılmamış büyüklükte büzülmeler görülür. Reaksiyon odunu fırınlama sonrasında şekil bozulmalarına ve çatlamaya eğilimlidir.

Ağaç türleri de halka genişliğindeki farklılıklarla birbirlerinden ayrılır. Bazıları dar halkalarla yavaş gelişir, bazıları kavak ve bazı çam türlerinde olduğu gibi 1,3 cm'ye varan halka genişliği ile hızla büyür.

Ağacın anıları, büyüme halkalarının yanısıra, başka figürlerle de kaydedilebilir. Örneğin ahşaptaki budaklar, bu bölgedeki dal oluşumları-

nı gösterir. Bazen de, birkaç yıllık yumuşak ağaçlarda olduğu gibi, gövdede oluşan tomurcuklar, liflerce kaplanarak ağacın içinde saklanır. Bir sürgünün dokuları, gövde dokularının devamı gibidir. Ağaç biçildikten sonra, bu şekilde görünen budağa canlı budak denir; çünkü bir dal öldüğünde, gövdenin uzantısı olduğu halde, artık doku bağlantısı oluşmaz. Ağaçtaki ölü budaklar, fırınlama sonrasında büzülerek gövdeden ayrılır. Ölü budak, kerestenin değerini düşürür. Bir ağaç budandığında veya çeşitli nedenlerden dolayı zarar gördüğünde, zarar gören yüzeyi onarmak üzere harekete geçer ve ancak bu yüzey tamamen kaplandıktan sonra, gelişme ve büyüme tekrar başlar.

Ağacı İşlemek

Ağaçtan yapılmış her eşya, gereksinim, ilgi, esin ve düş gücünün izlerini taşır. Ahşap eşyanın ilk taslaklarında yararlılık ön plandayken, ahşabın niteliklerinin keşfedilmesi, tasarımların estetik buluşlarla süslenmesine neden oldu. Ağacın iç veya dış kavisli, keskin veya yuvarlak, kenar ve köşeli, pahlı, konik ve

Genelde ağaç lifleri gövde aksına paralel ve doğru biçimde yerleşmişlerdir. Ancak 200 kadar ağaç türünde dikey aksın çevresinde dönen spiral liflere rastlanmıştır.

Ağacın kökleri tarafından topraktan emilmiş olan suyun içinde çözelmiş tuzlar zamanla kristalleşerek gövdede birikimler yaparlar.

Canlı dallar gövdeyle organik bir bağ oluştururlar. Gövdedeki dallardan biri öldüğünde, gövde gelişim halkalarını, o dal yabancı bir dokuymuşçasına kesintiye uğratır.

Yaprak izleri, genç fidanların gövde- rindeki yaprak sürgünlerinin bıraktığı budaklardır.

Haber Verme Özelliği

Evet...Kimse hünerlerinin çokluğu bilinen ağaçtan bir de böyle bir hüner beklemiyor. "Hiç, neyi haber veriyor olabilir ki?" sorusuna hemen yanıt verelim: Kuvvet etkisi karşısında kırılmadan önce birkaç lifin kopmasıyla ses çıkararak tehlikeyi haber vermesi, "ağacın haber verme özelliği" olarak nitelenir. Kınıdığında kesitinde uzun kıymıklar görülen ağaçların haber verme özellikleri vardır ve bilhassa maden ocakları için aranan bir nitelikler.

Ayrıca ağacın, yarılmaya karşı gösterdiği direnç, esneklik, çeşitli kuvvet ve etkilere direnç, kullanım yerine ve şekline göre önem kazanır.

Düzgün dairesel bir kesite ulaştıktan kütük, yatay bir bıçağın çevresinde döndürülerek dönele kesim kaplaması elde edilir. Şekilde akçağaçtan dekoratif amaçlarla alınan "kuşgözü" desenli kaplama levha görülüyor.

Çeyrek kütüğün hareketli bir tabla üzerine monte edilmesinden sonra, sabit bir bıçak ve kapalı bir sıyırma açısıyla, kütüğün dıştan içe doğru kesilmesiyle şekildedeki gibi kaplama levhaları elde edilir.

Yarım kütüğün göbek odununa yakın bölgelerden enine levhalar alınır. Öz odunuyla, diri odunun kontrastının görüldüğü bir doku oluşur.

Ana gövdenin, iki dala ayrılmadan önceki bölümünün kesilmesiyle, şokilde görüldüğü gibi ilginç, çekici figürler içeren kaplamalar elde edilebilir. Ayrıca bu tip figürler için ağaçların kökleri de uygundur.

Düzensiz gelişmiş gövdelerin bitiş dokularından kesilerek, zengin desenli, değerli kaplamalar elde edilir. Bu tür kaplamalar için özellikle sıkça meşe, çaviz, karaağaç, dişbudak gibi sert ağaçlar kullanılır.

hemen hemen sonsuz değişik şekillerde torna edilmesiyle kolayca istenen şekle sokulabileceği keşfedildi. Ahşap eşyanın teknik yönden sağlam ve kullanışlı olduğu kadar, cazip olmalarına da özen gösterildi. Form, desen, cila gibi öğelerle zenginleştirilmiş, cazip ahşap ürünler verilmiş olmasına karşın, bir sanat malzemesi olan ahşabın sağladığı imkanların henüz sonuna kadar zorlanmamış olduğu düşünülüyor.

Her ağaç kendi özdesenine sahiptir. Şekli ve ölçüleriyle olduğu kadar, damar doku ve hatta kusurları ile de ağaç, sanatçılara sayısız kompozisyon olanağı sağlar. Ayrıca, ağaç türlerinin kendilerine has renkleri vardır. Aynı ağacın diri odunu, öz odunu, ilkbahar halkası, sonbahar halkası ve hatta kök ve dalları arasında bile renk farklılıkları vardır. Dişbudak, karaağaç, gül ve maun gibi ağaçlar, renklerinin güzelliği ile özellikle mobilyacılıkta aranan ağaçlar arasındadır. Bu niteliklerden daha çok yararlanmak üzere, ağacı işleme ve cilalama teknikleri de çeşitlendirildi. Renk ve desen özellikleriyle değer kazanmış ağaçların ekonomik kullanılması gereksinimi, kaplamacılığın gelişmesine yol açmıştır. Kaplama, çekici renk veya

deseni olan ince bir tabaka ahşabın, zemin olarak kullanılan sabitlenmiş ahşaba yapıştırılmasıyla oluşur. Çeyrek ya da tüm tomruktan kesilen modern kaplama levhaları, geçmiştekilere oranla çok daha incedir. Levhalar, tomruktan tek bir parça halinde dönel bir mekanizma ile kesilebilir, fakat bu levhalar, düzensiz, estetik olmayan desenlere sahip oldukları için kontrplak ve kontratabla yapımı gibi zengin desen gerektirmeyen durumlarda kullanılır.

Ahşapla yaşamak

Sedir ağacından yapılmış bir sandık, rengi, dokusu ve formuyla olduğu kadar, kokusuyla da belleklerimizde yerleşir.

Ahşap nesnelere böylesi yaşar kılan faktörlerden biri, belki de o kendilerine has kokularıdır. Bazıları kokularıyla bizlere yabancıyken, bazıları kokusunu bünyesindeki terebentinden alan bir çam kadar tanıdık. Mahlep, idris, akasya gibi geniş yapraklı ağaçlara kokularını, eteri yağlar verir. Meşe palamudu, tannenin kokusunu taşır. Hoş kokudan söz etmişken, kokulu ardiç, sedir, mazi, sandal ve gül ağaçlarını anmadan geçmek olmaz. Özellikleri konusunda çok çeşitliliğe sahip ağaç-

Ağaç kendisini kontrbas olarak bulduğunda mutlu olur mu? Bu sorunun cevabını bilmiyoruz ama bizim ağacın her durumundan memnun olduğumuz kesin.

ların içinde, kokarağaç ve bazı akasya türleri gibi kötü kokulara sahip olanlar da vardır. Ayrıca guayak ve tik gibi tropikal ağaçlar kesildiklerinde bir süre lastik gibi kokarlar. Kerestenin özgün kokusu

bulduğunu, mantarlar etkisiyle çürümeye başlamış olanların kokularının bozulduğunu bilen tüccarların, keresteyi koklayarak aldıkları söylenir.

Bir dönem büyük bir hevesle evlerimize soktuğumuz cam, metal ve plastikten yapılmış mobilyalar, ahşaba dokunmanın sıcak duygusunu özletmedi mi bizlere? Ahşap bir masanın sadece işlevi olan bir nesne değil, aynı zamanda dokunmaya alıştığımız, huzur veren bir dost olduğunu hissetmedik mi zaman zaman?

Ec... kolay mı, o masayı bize sunan ağaç en değerli ve en eski malzememiz olmanın yanısıra yakıtımız, ilacımız, parfümümüz olmakla da kalmayıp, meyveleriyle, teşekkür etmeyi bir türlü beceremeyen bizleri besledi. Görünümü bile bizler için vazgeçilmezken, sessizce soluklarımızı rahatlatan oksijen kaynağı oldu. Kökleriyle toprağımızı savunup, ürünlerimize yağmur getirdi, onları rüzgardan koruyup, zararlı böcekleri yok edecek kuşlara yuva olup, onları tarlalarımıza davet etti. Bu satırları sizlere ulaştıran da biraz ağaç, biraz kimya değil mi?

İkel atalarımız, kendileriyle ağaçlar arasında bir bağlantı bulunduğuna, hatta ağaçların da ruhları olduğuna inanıyor, doğan her çocuk için bir ağaç dikiyorlardı. Yok ettiğimiz ormanların yerine yenilerini oluşturmamayı, yani bu güzel dosttan vazgeçebilme çılgınlığını ne zaman göze aldık acaba?

Ebru Bilun Akyıldız

Kaynaklar

- Ann Brittonica, 1987.
Atılcan H., "Ahşap Eserde Konserasyon", *Artık & Dekor*, Sayı: 25, 1994.
Aimov L., "Ağaç Takvimi" *Camburcu Bilim-Teknik*, 158 (1990)
Beazley M., *The International Root of Wood*, London, 1989.
Curtis H., *Barnes N.S. Biology*, New York, 1985.
Encyclopedia Americana, 1978.
Hammond J.J., Dannelly E.T., Hamid W.E., Baynes N.A., Özden E., (Çev. Yaşar E., Yılmaz K., Taymaz H.), *Ağaç İşleri Teknolojisi*, Ankara, 1989.